

Forslag til forespørgselsdebat om Inatsisartuts holdning til og visioner for anvendelsen af kunstig intelligens i velfærds- uddannelses – og sundhedssektoren.

(Medlem af Inatsisartut Asii Chemnitz Narup, Inuit Ataqatigiit)

Tak til forslagsstiller, Asii Chemnitz Narup for at fremsætte dette spændende og vigtige debatoplæg.

Brugen af kunstig intelligens (KI) i sundhedsvæsenet og ældreplejen har vist sig at have flere anvendelsesmuligheder og potentielle fordele. Jeg vil her opliste nogle fordele og ulemper ved KI.

KI har været en del af vores liv i lang tid, og lige nu oplever vi en meget hurtig udvikling, som tvinger os til at forholde os til KI i hverdagslivet og i et globalt perspektiv.

I sundhedsvæsenet er der følgende fordele:

- KI kan analysere store mængder sundhedsdata og billeder for at hjælpe med at diagnosticere sygdomme tidligt og forudsige patienters prognoser med større nøjagtighed. Dette anvendes allerede.
- Ved at analysere patienters data kan KI hjælpe med at skræddersy behandlinger og medicinering til den enkelte patient, hvilket kan forbedre effektiviteten og reducere bivirkningerne.
- KI kan automatisere administrative opgaver som journaloptagelse, fakturering og tidsplanlægning, hvilket frigør sundhedspersonale til at fokusere på patientpleje.

Ved ældreplejen er der følgende fordele:

- KI-baserede sensorer og apparater kan monitorere ældres helbredstilstand og advare om potentielle sundhedsproblemer eller faldrisici.
- Robotter og KI-drevne enheder kan hjælpe ældre med daglige opgaver som madlavning, rengøring og personlig pleje¹, hvilket kan øge deres selvstændighed og livskvalitet.
- Virtuelle assistenter og sociale robotter kan give selskab og underholdning til ældre, hvilket kan reducere følelsen af ensomhed og isolation. Dette kan være med til at skabe livskvalitet².

Samlet set kan KI analysere data og billeder med større præcision og hastighed end mennesker, hvilket kan føre til bedre diagnosticering og behandlingsresultater. Automatisering af opgaver kan frigøre tid og ressourcer, hvilket kan forbedre arbejdsgangene og reducere ventetider for patienter og ældre. Ved at prioritere behandling og pleje baseret på KI's analyser kan ressourcerne målrettes mere effektivt til dem, der har mest brug for dem. I en tid, hvor vi mangler så mange "varme hænder" til plejeopgaverne, ser vi det

¹ <https://innovationsfonden.dk/da/presse/robotter-ruller-paa-plejehjem#Robotter%20Skal%20frigive%20Varme%20H%C3%A6nder>

² <https://www.ki.dk/videncenter/teknologier/teknologioversigt/fysiske-robotter/sanserobotter>

derfor som en fordel, at vi også her forsøger os med innovative løsninger i for eksempel ældreplejen for at komme uværdig og manglende tid til ældrepleje til livs.

Der er også ulemper ved KI:

- Der er bekymringer om datasikkerhed og fortrolighed, især når det drejer sig om følsomme sundhedsoplysninger.
- KI-algoritmer kan være tilbøjelige til fejl og bias, især hvis de trænes på utilstrækkelige eller skæve datasæt.
- Brugen af KI kan reducere den menneskelige interaktion og empati i pleje- og behandlingsprocessen, hvilket kan påvirke patienternes oplevelse negativt. For eksempel ved åndelig omsorg hos den døende patient og dennes familie/pårørende.

På nuværende tidspunkt er jeg ikke bekymret for om KI overtager jobs i for eksempel sundhedssektoren. Der foreligger en hel del håndgribeligt arbejde i pleje og behandling af patienten, som en kunstig intelligens ikke varetager for eksempel ved blodprøvetagning, anlæggelse af kateter og drop (venflon) samt at udvise omsorg og respekt i samarbejdet med patienten. Også i psykiatrien, hvor en stor del af den primære opgave ligger i miljøterapi, hvor man blandt andet er sammen om aktiviteter og arbejder med relationsdannelse. Det vil sige menneske-til-menneske-kontakt som en del af behandlingen, hvor der fremgår mange interaktionelle nuancer.

Det ser lidt anderledes ud på operationsbordet, hvor vi her ser en udvikling. Mange operationer bliver foretaget af robotter, som har vist sig at være præcise og sikre. Samlet set har brugen af kunstig intelligens potentiale til at forbedre sundhedspleje og ældrepleje betydeligt, men det er vigtigt at afveje fordele og ulemper og implementere KI med omhu for at maksimere dens positive virkninger og minimere risiciene.

Når jeg tænker i et større perspektiv, er der dog en del på det menneskelige plan, der bekymrer mig. Undersøgelser blandt børn i de skandinaviske lande har vist, at mange børn og unge mistrives, hvilket blandt andet skyldes de stigende krav, der er til brugen af skærme i skole og i fritid.³ Som en konsekvens af dette har forsøg på at undvære skærme og mobiler på nogle efterskoler vist sig at have en positiv effekt på de unges trivsel. I vores kontekst er det derfor også væsentligt at kigge på omfanget af den stadigt stigende brug af skærme i undervisning i landets folkeskoler. På den ene side er det en nødvendighed for at sikre en god skolegang for blandt andet børn i yderdistrikterne, der får hjemmeundervisning, og på den anden side må vi forholde os til, at vores børn og unge i stigende grad færdes på de sociale medier, hvor risici for grooming, mobning og andre krænkelse finder sted. Det er derfor vigtigt, at vi skaber nogle rammer, der både er sikre og forebygger mistrivsel blandt vores børn og unge.

Forslagsstiller spørger ind til holdninger og visioner i brugen af kunstig intelligens samt dilemmaer og udgifter forbundet med implementeringen. Forslagsstiller spørger også ind til en strategi for brugen af KI. Det er derfor oplagt i første omgang at blive enige om præmissen om, at KI er kommet for at blive og for at være en del af Inatsisartuts arbejde?

³ <https://www.dr.dk/nyheder/indland/efterskoler-mobiler-og-sociale-medier-skaber-mere-mistrivsel>

I givet fald kan vi forholde os mere konkret til spørgsmålene, idet det vil influere på vores daglige politiske arbejdsgange. Men før vi når dertil er det altafgørende for os, at KI kan bidrage med valide og troværdige oplysninger. Som faktatjek har jeg spurgt ChatGPT om hvem vi er hos Demokraatit. Til min lidt sjove overraskelse finder jeg ud af, at jeg er en tysk politiker, og at mine to partikolleger er medlem af venstrefløjspartierne. Så der er grund til at være kritisk anlagt ved brugen af KI før vi som offentlig forsamling og som myndigheder kan anvende KI til fulde.

Skal vi udvikle en strategi for området, så bør det være med øje for, at man nemt og hurtigt vil kunne tilgå den manuelle tilgang igen ved eksempelvis systemnedbrud.

Vi ser store fordele i, at den offentlige administration på sigt kan effektiviseres via KI. Ved at anvende KI til for eksempel oversættelsesopgaver kan vi hurtigere få produceret skriftlige materialer på flere sprog. Men der er brug for udvikling af det grønlandske sprog før vi kan anvende det til fulde. Det grønlandske sprog har mange nuancer, og det er langt fra alt, der er begreb for, hvorfor der stadigvæk er brug for alle dygtige oversættere, tolke og akademikere, der arbejder med sprog for at udvikle den sproglige kontekst ved brugen af KI. På sigt vil man derfor også gøre brug af virtuel tolkning i sundhedsvæsenet uden at være afhængig af, at en fysisk tolk er tilstede. Det ville minimere de nuværende udfordringer, hvor vi desværre ser aflysninger og ombookinger af patientsamtaler på grund af manglende tolke. Her vil der også på sigt være fordele i at ansætte udenlandske sundhedsprofessionelle, der taler et andet sprog end dansk. Vi skal på ingen måde begrænse borgernes adgang til sundhedstilbud, alene på grund af vores tilknytning til det danske sprog.

Skal vi kigge på samfundet som helhed, og særligt forholde os til implementeringsudgifterne er det vigtigt at forholde sig til:

- udvikling af KI-software og -algoritmer samt integration af disse teknologier i eksisterende systemer og infrastruktur.
- Omkostninger til indsamling, lagring og behandling af store mængder sundhedsdata, der er nødvendige for at træne og drive KI-systemer.
- Udgifter til træning af sundhedspersonale og plejepersonale i brugen af KI-teknologier samt specialiseret uddannelse af IT-personale til vedligeholdelse og support af systemerne.
- Omkostninger til at sikre, at KI-implementeringen overholder gældende lovgivning, regler og etiske retningslinjer, herunder datasikkerhed og fortrolighed.
- Udgifter til at tilpasse ressourcer og personale til den nye KI-aktiverede arbejdsgang, herunder muligvis at omstrukturere jobroller og arbejdsprocesser.
- Omkostninger til løbende opdatering, vedligeholdelse og support af KI-systemer for at sikre deres effektivitet og sikkerhed over tid.

Hvad ovenstående har af omkostninger, har jeg ingen ide om, men jeg kan forestille mig at der er tale om et omfattende investeringsbehov. Hvis den gennemføres korrekt, kan den potentielt føre til betydelige besparelser, effektivitetsforbedringer og forbedret kvalitet i sundhedspleje og ældrepleje på lang sigt. Det er vigtigt for organisationer at foretage en omhyggelig økonomisk vurdering og planlægning for at sikre, at de maksimerer afkastet af deres investering i KI.

Med disse bemærkninger ser jeg frem til en spændende debat.